DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

17. februar 2009 *

I sag C-552/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Conseil d'État (Frankrig) ved afgørelse af 21. november 2007, indgået til Domstolen den 11. december 2007, i sagen:

Commune de Sausheim

mod

Pierre Azelvandre,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), E. Juhász og J. Malenovský,

* Processprog: fransk.

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. oktober 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

— commune de Sausheim ved avocat D. Le Prado

— den franske regering ved G. de Bergues og A.-L. During, som befuldmægtigede

— den græske regering ved S. Papaioannou, V. Karra og I. Chalkias, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved C. Wissels, M. de Mol og M. de Grave, som befuldmægtigede

— den polske regering ved M. Dowgielewicz og B. Majczyna, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved C. Zadra og J.-B. Laignelot, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. december 2008,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse, således som den er formuleret af den forelæggende ret, vedrører fortolkningen af artikel 19 i Rådets direktiv 90/220/EØF af 23. april 1990 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (EFT L 117, s. 15).

2 Tvisten i hovedsagen angår en anfægtelse af en forvaltningsafgørelse, der blev truffet i løbet af 2004. I henhold til artikel 34, stk. 1, første afsnit, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af direktiv 90/220 (EFT L 106, s. 1) skulle medlemsstaterne sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet senest den 17. oktober 2002. I medfør af artikel 36, stk. 1, i direktiv 2001/18 blev direktiv 90/220 ophævet med virkning fra samme dato. Under

disse omstændigheder skal anmodningen om præjudiciel afgørelse behandles på grundlag af bestemmelserne i direktiv 2001/18.

3 Den nævnte anmodning er blevet fremsat inden for rammerne af en retssag mellem commune de Sausheim og Pierre Azelvandre vedrørende afslag på at tilstille sidstnævnte præfekturets skrivelser vedrørende og oversigten over arealer, der er genstand for forsøgsvis udsætning af genetisk modificerede organismer (herefter »GMO'er«).

Fællesskabsbestemmelser

4 Artikel 1 i direktiv 2001/18 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet at foretage en indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser samt at beskytte menneskers sundhed og miljøet i forbindelse med

— udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer i ethvert andet øjemed end markedsføring i Fællesskabet

— markedsføring af genetisk modificerede organismer, der udgør eller indgår i produkter, i Fællesskabet.«

5 Ifølge direktivets artikel 2, stk. 3, skal »udsætning« forstås som enhver tilsigtet overførsel til miljøet af en GMO eller en kombination af GMO'er, for hvilken eller hvilke der ikke anvendes specifikke indeslutningsforanstaltninger for at begrænse GMO'ernes kontakt med og for at sikre et højt sikkerhedsniveau for befolkningen og miljøet.

6 I direktivets artikel 4, stk. 1 og 2, defineres medlemsstaternes almindelige forpligtelser på området således:

»1. Medlemsstaterne sikrer i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet, at der træffes alle nødvendige foranstaltninger for at undgå uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet som følge af udsætning eller markedsføring af GMO'er. GMO'er må kun udsættes eller markedsføres i overensstemmelse med enten del B eller del C.

2. Enhver, der agter at indgive en anmeldelse efter del B eller del C, skal foretage en miljørisikovurdering. De oplysninger, der kan være nødvendige for at foretage miljørisikovurderingen, er anført i bilag III […]«

7 For så vidt angår »Standardtilladelsesprocedure[n]« er følgende fastsat i artikel 6, stk. 1, og artikel 6, stk. 2, litra a), i direktiv 2001/18:

»1. Med forbehold af artikel 5 skal enhver, der agter at foretage en udsætning af en GMO eller en kombination af GMO'er, indgive en anmeldelse til den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor udsætningen skal finde sted.

2. Den i stk. 1 omhandlede anmeldelse skal omfatte:

a) et teknisk dossier indeholdende de i bilag III anførte oplysninger, der er nødvendige for at foretage miljørisikovurderingen af udsætningen af en GMO eller en kombination af GMO'er, […]«

8 Direktivets artikel 9 bestemmer:

»1. Med forbehold af artikel 7 og 25 hører medlemsstaterne offentligheden og i givet fald grupper om den planlagte udsætning. I den forbindelse skal medlemsstaterne

fastsætte de nærmere omstændigheder for en sådan høring, herunder et rimeligt tidsrum, med henblik på at give offentligheden eller grupperne mulighed for at give udtryk for deres mening.

2. Med forbehold af artikel 25

— gør medlemsstaterne oplysninger om alle del B-udsætninger på deres område af GMO'er offentligt tilgængelige

[…]«

9 For så vidt angår »Anmeldelsesprocedure[n]« bestemmer direktivets artikel 13, stk. 2, litra a):

»Anmeldelsen skal indeholde

a) de oplysninger, der kræves i bilag III og IV; [d]isse oplysninger skal tage hensyn til, at anvendelsesstederne for GMO'en, der udgør eller indgår i et produkt, er forskelligartede, og skal omfatte information om data og resultater fra udsætninger i forsknings- og udviklingsøjemed vedrørende udsætningens virkninger for menneskers sundhed og miljøet.«

10 Direktivets artikel 25 bestemmer:

»1. Kommissionen og de kompetente myndigheder må ikke til tredjemand videregive fortrolige oplysninger, der er anmeldt eller udvekslet i henhold til dette direktiv, og skal beskytte de intellektuelle ejendomsrettigheder, der knytter sig til de modtagne data.

2. Anmelderen kan angive, hvilke af oplysningerne i anmeldelsen i henhold til dette direktiv der bør behandles som fortrolige, fordi afsløring af dem kan skade anmelderens konkurrencemæssige stilling. Der skal i så fald vedlægges en verificerbar begrundelse herfor.

3. Den kompetente myndighed afgør efter samråd med anmelderen, hvilke oplysninger der vil blive behandlet som fortrolige, og underretter anmelderen om sin afgørelse.

4. Følgende oplysninger må under ingen omstændigheder behandles som fortrolige, når de forelægges i henhold til artikel 6, 7, 8, 13, 17, 20 eller 23:

— en generel beskrivelse af GMO'en eller GMO'erne, anmelderens navn og adresse, formålet med udsætningen samt stedet for udsætningen og den påtænkte brug

— […]

— miljørisikovurderingen.«

11 Direktivets artikel 31, der omhandler udveksling af oplysninger og rapportering, bestemmer i stk. 3:

»Med forbehold af stk. 2 samt punkt A, nr. 7, i bilag IV

a) opretter medlemsstaterne offentlige registre med oplysninger om, hvor udsætning af GMO'er i henhold til del B har fundet sted

b) opretter medlemsstaterne ligeledes registre med oplysninger om, hvor GMO'er, dyrket i henhold til del C, befinder sig, navnlig for at mulige virkninger af sådanne GMO'er på miljøet kan overvåges […] Med forbehold af disse bestemmelser […] skal de nævnte steder

— meddeles de kompetente myndigheder, og

— gøres offentligt tilgængelige

på den måde, de kompetente myndigheder finder passende, og i overensstemmelse med nationale forskrifter.«

12 Bilag III til direktiv 2001/18 indeholder en nærmere angivelse af de oplysninger, der skal fremgå af de i direktivets del B eller C omhandlede meddelelser, dvs. artikel 5-24.

13 Rådets direktiv 90/313/EØF af 7. juni 1990 om fri adgang til miljøoplysninger bestemmer i artikel 3, stk. 2:

»Medlemsstaterne kan indføre bestemmelser om, at myndighederne kan afslå at efterkomme anmodninger om sådanne oplysninger, når de berører

— den fortrolige karakter af myndigheders forhandlinger, internationale forbindelser og det nationale forsvar

— den offentlige sikkerhed

[…]

— forretnings- og fabrikshemmeligheder, herunder intellektuel ejendomsret

[…]

— materiale, hvis offentliggørelse snarere vil bevirke, at det miljø, som materialet vedrører, vil lide skade.

[…]«

14 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313 (EFT L 41, s. 26), der i henhold til direktivets artikel 10, stk. 1, skulle være gennemført senest den 14. februar 2005, bestemmer i artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra b), e) og h), at medlemsstaterne kan fastsætte, at en anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på bl.a. den offentlige sikkerhed eller det nationale forsvar, på intellektuelle ejendomsrettigheder samt på beskyttelsen af det miljø, oplysningerne vedrører.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Ved skrivelse af 21. april 2004 anmodede Pierre Azelvandre borgmesteren i Sausheim kommune om for hver udsætning af GMO'er på kommunens område at tilstille ham »l'avis au public« (meddelelsen til offentligheden), »la fiche d'implantation« (oversigten over forsøgssteder), der gør det muligt at lokalisere den beplantede parcel, og de skrivelser fra præfekturet, der ledsagede disse dokumenter. Han anmodede ligeledes om oversigterne over forsøgssteder for hver ny udsætning, der ville blive foretaget i løbet af 2004.

16 Da Pierre Azelvandre ikke fik svar på sin anmodning, indbragte han ved skrivelse af 1. juni 2004 sagen for nævnet for aktindsigt i forvaltningsakter (CADA), idet han anmodede nævnet om at foranledige, at han fik tilstillet de dokumenter, han havde henvist til i skrivelsen af 21. april 2004. Den 24. juni 2004 afgav nævnet en positiv udtalelse med hensyn til meddelelsen til offentligheden og den første side af præfekturets følgeskrivelse. Nævnet kunne derimod ikke tiltræde hans anmodning om udlevering af oversigten over forsøgssteder og kortet med lokalisering af udsætningsstederne med den begrundelse, at dette ville krænke de berørte landbrugeres ret til privatlivets fred og udsætte dem for fare. Nævnet erklærede endvidere, at anmodningen om fremsendelse af oplysninger om nye udsætninger måtte afvises.

17 Som følge af denne udtalelse tilstillede borgmesteren i Sausheim kommune Pierre Azelvandre meddelelserne til offentligheden i relation til fem tilfælde af udsætning af GMO'er på kommunens område og præfekturets følgeskrivelser til to af disse meddelelser.

18 Den 16. september 2004 indgav Pierre Azelvandre en stævning til tribunal administratif de Strasbourg (forvaltningsdomstolen i Strasbourg) med påstand om dels annullation af den stiltiende afgørelse, hvorved borgmesteren i Sausheim havde afslået hans

anmodning om aktindsigt i skrivelserne fra præfekturet og udlevering af oversigten over forsøgssteder for hver udsætning af GMO'er på kommunens område, dels fastsættelse af en forpligtelse for borgmesteren i den pågældende kommune til at tilstille Pierre Azelvandre de nævnte dokumenter.

19 Ved dom af 10. marts 2005 annullerede tribunal administratif de Strasbourg den stiltiende afgørelse, hvorved borgmesteren i Sausheim havde afslået at give Pierre Azelvandre aktindsigt i præfekturets følgeskrivelser vedrørende de øvrige forsøg med udsætning af GMO'er og oversigterne over forsøgssteder vedrørende fem forsøg, bortset fra navneoplysninger. og pålagde borgmesteren i den pågældende kommune at tilstille Pierre Azelvandre de omhandlede dokumenter.

20 Sausheim kommune indbragte den 30. maj 2005 denne dom for Conseil d'État med påstand om ophævelse heraf.

21 Conseil d'État er i tvivl om rækkevidden af forpligtelsen til at informere offentligheden om udsætning af GMO'er, således som denne bl.a. er fastsat i artikel 19 i direktiv 90/220.

22 Under disse omstændigheder har Conseil d'État besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal der ved »stedet, hvor udsætning af genetisk modificerede organismer skal udføres« — hvilken oplysning ikke kan behandles som fortrolig, jf. artikel 19 i […]

direktiv 90/220 […] — forstås det sted, der svarer til matriklen eller et større geografisk område svarende enten til den kommune, på hvis område udsætningen foretages, eller et endnu større område (kanton eller departement)?

2) Såfremt stedet for udsætningen svarer til matriklen, kan et forbehold begrundet i hensynet til beskyttelse af den offentlige orden eller i andre legale hensyn da gøres gældende som begrundelse for ikke at udlevere matrikeloplysninger vedrørende udsætningsstedet, med støtte i artikel [95 EF], i direktiv 2003/4 […] eller i et almindeligt fællesskabsretligt princip?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

Indlæg for Domstolen

23 Sausheim kommune er af den opfattelse, at »stedet for udsætningen« som omhandlet i artikel 25, stk. 4, første led, i direktiv 2001/18 skal forstås som den kommune, på hvis område forsøgene udføres.

24 Den franske regering finder, at stedet for udsætningen kan relatere sig til et større geografisk område end det, der svarer til matriklen, idet det kan være en kommune eller en kanton.

25 Ifølge den græske regering skal stedet for udsætningen defineres som den matrikel, der er registreret på matrikelkontoret, eller i mangel af en sådan registrering, en parcel, der er fastlagt og præcist lokaliseret inden for rammerne af den relevante nationale identifikationsordning på grundlag af et geografisk informationssystem.

26 Den nederlandske regering har gjort gældende, at begrebet stedet for udsætningen kun i visse tilfælde skal forstås som matriklen. Medlemsstaternes forvaltningsorganer og retsinstanser råder over en vis skønsbeføjelse ved fastlæggelsen af dette begrebs indhold.

27 Den polske regering har gjort gældende, at der ved stedet for udsætning ikke skal forstås matriklen, men et større geografisk område, der skal fastlægges på en sådan måde, at offentligheden sikres en passende adgang til information om udsætning i miljøet af GMO'er, samtidig med at de berørte erhvervsdrivendes økonomiske interesser beskyttes.

28 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har anført, at stedet for udsætning skal fastlægges på grundlag af de oplysninger, der i hvert konkret tilfælde forelægges de nationale myndigheder af den person, der indgiver anmeldelsen, i overensstemmelse med de procedurer, der er fastsat i del B og del C i direktiv 2001/18.

Domstolens svar

29 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål skal det indledningsvis bemærkes, at artikel 25, stk. 4, i direktiv 2001/18, hvoraf det fremgår, at en række oplysninger vedrørende udsætning i miljøet af GMO'er ikke kan behandles som fortrolige, indgår i et samlet regelsæt vedrørende de forskellige procedurer, der finder anvendelse på sådanne udsætninger. Disse regler udspringer af de formål, der forfølges med direktivet, således som de beskrives i femte, sjette, ottende og tiende betragtning hertil, dvs. beskyttelse af menneskers sundhed, princippet om forebyggende indsats, forsigtighedsprincippet og gennemskueligheden af foranstaltninger vedrørende forberedelse og iværksættelse af sådanne udsætninger.

30 Hvad angår det sidste af de nævnte formål skal det fremhæves, at den ordning med gennemskuelighed, der er fastsat i det pågældende direktiv, navnlig afspejler sig i direktivets artikel 9 samt i artikel 25, stk. 4, og artikel 31, stk. 3. Ved disse bestemmelser har fællesskabslovgiver nemlig tilstræbt ikke blot at fastsætte procedurer om høring af offentligheden generelt og i givet fald af visse grupper om de planlagte udsætninger af GMO'er, men også en ret for offentligheden til aktindsigt i oplysninger vedrørende en sådan udsætning samt oprettelse af offentlige registre, hvori placeringen af hver udsætning af GMO'er skal være angivet.

31 Som generaladvokaten har anført i punkt 45 og 48 i forslaget til afgørelse, fremgår det ligeledes af de pågældende bestemmelser, at de deri nævnte rettigheder er tæt knyttet til de oplysninger, som skal afgives inden for rammerne af den anmeldelsesprocedure, der skal følges ved hver udsætning af GMO'er i ethvert andet øjemed end markedsføring, jf. artikel 5-8 i direktiv 2001/18.

32 Det følger af den forbindelse, der således er skabt mellem anmeldelsesproceduren og adgangen til oplysningerne vedrørende den planlagte udsætning af GMO'er, at interesserede borgere, medmindre der er fastsat en undtagelse i direktivet, kan anmode om videregivelse af enhver oplysning, som anmelderen har afgivet inden for rammerne af tilladelsesproceduren vedrørende en sådan udsætning.

33 For så vidt angår arten af disse oplysninger bestemmes det i artikel 6, stk. 1 og 2, i direktiv 2001/18, at enhver, der agter at foretage en udsætning af en GMO, skal indgive en anmeldelse til den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor udsætningen skal finde sted, og denne anmeldelse skal omfatte et teknisk dossier indeholdende de i bilag III til direktivet krævede oplysninger. I henhold til samme direktivs artikel 13, stk. 2, litra a), skal disse oplysninger tage hensyn til de forskelligartede anvendelsessteder for GMO'erne.

34 Det er under hensyn til alle disse omstændigheder, at medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 1 og 2, i direktiv 2001/18 er forpligtede til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at undgå uønskede virkninger på menneskers sundhed og miljøet som følge af udsætning af GMO'er og til at foretage en passende vurdering af de miljørisici, der kunne opstå derved.

35 Hvad angår spørgsmålet om, hvor præcise disse oplysninger skal være, bemærkes, at det som anført i bilag III til direktiv 2001/18 afhænger af den nærmere karakter af den planlagte udsætning af GMO'er. I denne henseende indeholder direktivets bilag III B, der vedrører udsætning af genetisk modificerede højerestående planter, detaljerede forskrifter om de oplysninger, som anmelderen skal fremlægge.

36 Blandt de oplysninger, der skal afgives i det tekniske dossier, der er bilagt anmeldelserne, indgår i overensstemmelse med forskrifterne i direktivets bilag III B, E, bl.a. udsætningsstedernes beliggenhed og størrelse, en beskrivelse af udsætningsstedernes økosystem, herunder klima, flora og fauna, samt afstanden til officielt anerkendte biotoper eller beskyttede områder, som vil kunne påvirkes.

37 For så vidt angår udsætning af andre genetisk modificerede organismer end højerestående planter angives i bilag III A, punkt III, B, blandt de oplysninger, der skal afgives i det tekniske dossier, der er bilagt anmeldelserne, oplysninger om stedets eller stedernes geografiske beliggenhed og kvadratnetsreference samt en beskrivelse af måløkosystemer og ikke-måløkosystemer, der sandsynligvis vil blive berørt.

38 De oplysninger vedrørende den geografiske placering af en udsætning af GMO'er, der skal være angivet i anmeldelsen heraf, opfylder således en række krav, hvorved det tilsigtes at fastlægge de konkrete virkninger af en sådan udsætning på miljøet. Oplysningerne om stedet for en sådan udsætning skal således defineres på grundlag af hver udsætnings nærmere karakter og dennes eventuelle indvirkning på miljøet, således som det fremgår af denne doms to foregående præmisser.

39 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at »stedet for udsætningen« som omhandlet i artikel 25, stk. 4, første led, i direktiv 2001/18 skal fastlægges på grundlag af enhver oplysning vedrørende stedfæstelsen af denne udsætning, som anmelderen har forelagt for kompetente myndigheder i den medlemsstat, på hvis område udsætningen skal finde sted, inden for rammerne af de procedurer, der er fastsat i direktivets artikel 6, 7, 8, 13, 17, 20 eller 23.

Det andet spørgsmål

Indlæg for Domstolen

40 Sausheim kommune er af den opfattelse, at artikel 95 EF og direktiv 2003/4 giver de nationale myndigheder adgang til at bestemme, at oplysninger vedrørende stedfæstelsen af forsøg med udsætning af GMO'er skal betragtes som fortrolige af hensyn til beskyttelse af den offentlige orden og den offentlige sikkerhed.

41 Den franske regering har gjort gældende, at for det tilfælde, at Domstolen skulle nå frem til, at stedet for udsætningen er lig med matriklen, må artikel 4, stk. 2, i direktiv 2003/4 fortolkes således, at bestemmelsen sætter de kompetente myndigheder i stand til i hvert enkelt tilfælde at undersøge, om hensyn — uafhængigt af anmelderens interesser — til bl.a. beskyttelsen af den offentlige sikkerhed er til hinder for videregivelse af oplysninger vedrørende dette sted.

42 For det tilfælde, at »stedet for udsætningen« skal forstås som matriklen, kan et forbehold vedrørende beskyttelse af den offentlige orden eller vedrørende andre legitime hensyn efter den græske regerings opfattelse kun undtagelsesvis være til hinder for angivelse af udsætningsstedets matrikelnummer, og dette forbehold må ikke være holdt i generelle vendinger, men skal være tilstrækkeligt begrundet.

43 Såfremt begrebet »stedet for udsætningen« skal forstås som matriklen, har den polske regering hævdet, at forbeholdet vedrørende beskyttelsen af den offentlige orden

principielt kan være til hinder for angivelse af udsætningsstedets matrikelnummer med støtte i direktiv 2003/4 og artikel 95 EF.

44 Kommissionen har påpeget, at fællesskabsretten ikke indeholder noget forbehold vedrørende den offentlige orden eller andre hensyn, der kan hindre anvendelsen af reglen i artikel 25, stk. 4, første led, i direktiv 2001/18.

Domstolens svar

45 For så vidt angår den forelæggende rets andet spørgsmål bemærkes, at der ved artikel 25, stk. 1-3, i direktiv 2001/18 er indført en ordning, der præcist definerer den grad af fortrolighed, hvormed de forskellige oplysninger, der afgives inden for rammerne af direktivets anmeldelses- og informationsudvekslingsprocedurer, kan behandles.

46 Det fremgår af disse bestemmelser, at fortrolige oplysninger, der er anmeldt til Kommissionen og til den kompetente myndighed eller udvekslet i henhold til direktivet, og oplysninger, der kan skade vedkommendes konkurrencemæssige stilling, ikke må videregives, og at de intellektuelle ejendomsrettigheder, der knytter sig til de nævnte data, skal beskyttes. I henhold til artikel 25, stk. 2 og 3, afgør den kompetente myndighed efter samråd med anmelderen desuden, hvilke oplysninger der bør behandles som fortrolige, henset til den »verificerbare begrundelse«, der er angivet af anmelderen, der får underretning om den kompetente myndigheds afgørelse af spørgsmålet.

47 Med samtlige disse bestemmelser er der således ved direktiv 2001/18 fastsat udtømmende forskrifter for offentlighedens adgang til aktindsigt på det pågældende område og for eventuelle undtagelser fra denne ret.

48 Hvad angår oplysningerne om stedet for udsætningen skal det fremhæves, at de under ingen omstændigheder kan behandles fortroligt, jf. direktivets artikel 25, stk. 4, første led.

49 Under disse omstændigheder kan hensynet til opretholdelse af den offentlige orden eller andre legale hensyn, som den forelæggende ret har henvist til i sit andet spørgsmål, ikke udgøre en begrundelse for at begrænse adgangen til de oplysninger, der er opregnet i artikel 25, stk. 4, i direktiv 2001/18, herunder bl.a. oplysninger om stedet for udsætningen.

50 Domstolen har nemlig allerede fastslået, at frygt for interne vanskeligheder ikke kan begrunde, at en medlemsstat ikke anvender fællesskabsretten korrekt (jf. bl.a. dom af 9.12.1997, sag C-265/95, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 6959, præmis 55). Særligt for så vidt angår udsætning i miljøet af GMO'er har Domstolen i præmis 72 i dommen af 9. december 2008, Kommissionen mod Frankrig (sag C-121/07, Sml. I, s. 9159), fastslået, at selv om det antages, at de af Den Franske Republik påberåbte vanskeligheder faktisk delvis har oprindelse i iværksættelsen af regler udstedt af Fællesskabet, kan en medlemsstat ikke påberåbe sig vanskeligheder opstået på tidspunktet for gennemførelsen af en fællesskabsretsakt, herunder sådanne, der er forbundet med modstand fra borgerne, til støtte for, at forpligtelser og frister i henhold til fællesskabsretlige regler ikke overholdes.

51 Denne fortolkning af direktiv 2001/18 understøttes af kravet i direktivets artikel 25, stk. 4, tredje led, om, at oplysningerne om miljørisikovurderingen ikke kan behandles som fortrolige. En sådan vurdering kan nemlig kun foretages med fuldt kendskab til den planlagte udsætning, da eventuelle følgevirkninger af en udsætning af GMO'er på menneskers sundhed og på miljøet i mangel af en sådan angivelse ikke kan bedømmes (jf. i denne retning dommen af 9.12.2008, Kommissionen mod Frankrig, præmis 75 og 77).

52 For så vidt angår direktiv 90/313 og 2003/4 skal det, som generaladvokaten har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, tilføjes, at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig en undtagelsesbestemmelse i disse direktiver med det formål at afvise adgang til oplysninger, der i henhold til direktiv 90/220 og 2001/18 skulle være offentligt tilgængelige.

53 Da den forelæggende ret har henvist til artikel 95 EF, skal det endelig blot bemærkes, at den franske regering ikke har gjort brug af sin beføjelse efter denne bestemmelse.

54 Det følger af ovenstående bemærkninger, at bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, i direktiv 90/313 samt i artikel 4, stk. 2, i direktiv 2003/4, hvorefter en begæring om miljømæssige oplysninger kan afslås, når afgivelsen af de oplysninger, der er blevet anmodet om, kan skade visse hensyn, herunder hensynet til beskyttelse af den offentlige orden, ikke med føje kan gøres gældende i forhold til de krav om gennemskuelighed, der følger af artikel 25, stk. 4, i direktiv 2001/18.

55 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at et forbehold begrundet i hensynet til beskyttelse af den offentlige orden eller i andre legale hensyn ikke kan gøres gældende som begrundelse for ikke at udlevere de oplysninger, der er omhandlet i artikel 25, stk. 4, i direktiv 2001/18.

Sagens omkostninger

56 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

1) »Stedet for udsætningen« som omhandlet i artikel 25, stk. 4, første led, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF skal fastlægges på grundlag af enhver oplysning vedrørende stedfæstelsen af denne udsætning, som anmelderen har forelagt for kompetente myndigheder i den medlemsstat, på hvis område udsætningen

skal finde sted, inden for rammerne af de procedurer, der er fastsat i direktivets artikel 6-8, 13, 17, 20 eller 23.

2) Et forbehold begrundet i hensynet til beskyttelse af den offentlige orden eller i andre legale hensyn kan ikke gøres gældende som begrundelse for ikke at udlevere de oplysninger, der er omhandlet i artikel 25, stk. 4, i direktiv 2001/18.

Underskrifter